

En ny tidsbegränsad vapenamnesti

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2012/13:38 En ny tidsbegränsad vapenamnesti, två följdmotioner som har väckts med anledning av propositionen och 25 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2012.

I propositionen föreslår regeringen att en tidsbegränsad vapenamnesti införs för att minska antalet illegala vapen i samhället.

Den föreslagna vapenamnestin innebär att den som innehar ett skjutvapen eller ammunition utan att ha rätt till det inte ska dömas för innehavet om han eller hon frivilligt lämnar in eller låter lämna in vapnet eller ammunitionen till en polismyndighet under tiden mars–maj 2013. Skjutvapen och ammunition som har lämnats in till en polismyndighet ska som huvudregel tillfalla staten och därefter förstöras.

Regeringen föreslår att bestämmelserna tas in i en särskild lag som träder i kraft den 1 mars 2013 och gäller till den 1 september 2014.

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag och avslår samtliga motioner.

I betänkandet finns nio reservationer (S, MP, SD, V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden	7
En ny tidsbegränsad vapenamnesti	7
Övriga vapenfrågor	11
Reservationer	22
1. Inlämningstid, punkt 1 (S, MP, V)	22
2. Försäljning av inlämnade vapen, punkt 2 (SD)	23
3. Skärpta straff för vapenbrott, punkt 5 (S)	23
4. Skärpta straff för vapenbrott, punkt 5 (MP)	24
5. Skärpta straff för vapenbrott, punkt 5 (SD)	25
6. Skärpta straff för vapenbrott, punkt 5 (V)	26
7. Definition av olika slags vapen, punkt 6 (V)	26
8. Vapenklassa laserpekare, punkt 7 (SD)	27
9. Tillståndsgivning till vapeninnehav av lokal polismyndighet, punkt 10 (V)	28
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	29
Propositionen	29
Följdmotionerna	29
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	29
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	32

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Inlämningstid

Riksdagen antar 1 § och ikraftträdandebestämmelsen i regeringens förslag till lag om ansvarsfrihet vid vissa vapenbrott.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:38 i denna del och avslår motion

2012/13:Ju3 av Morgan Johansson m.fl. (S).

Reservation 1 (S, MP, V)

2. Försäljning av inlämnade vapen

Riksdagen antar 4 § i regeringens förslag till lag om ansvarsfrihet vid vissa vapenbrott.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:38 i denna del och avslår motion

2012/13:Ju4 av Lars Isovaara (SD).

Reservation 2 (SD)

3. Lag om ansvarsfrihet vid vissa vapenbrott

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ansvarsfrihet vid vissa vapenbrott i de delar lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:38 i denna del och avslår motion

2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 20.

4. Översyn av vapenlagstiftningen

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ju303 av Anders Åkesson och Solveig Zander (båda C),

2012/13:Ju328 av Bengt-Anders Johansson (M),

2012/13:Ju362 av Andreas Norlén (M) och

2012/13:Ju406 av Mikael Jansson (SD).

5. Skärpta straff för vapenbrott

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Sk205 av Hillevi Larsson (S) yrkande 1,

2012/13:Ju209 av Kent Ekeröth (SD) yrkandena 1 och 2,

2012/13:Ju222 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 3,

2012/13:Ju249 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 18,

2012/13:Ju269 av Billy Gustafsson (S) och

2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 17.

Reservation 3 (S)

Reservation 4 (MP)

Reservation 5 (SD)

Reservation 6 (V)

6. Definition av olika slags vapen

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ju222 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 7 (V)

7. Vapenklassa laserpekare

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ju211 av Kent Ekeröth (SD) yrkande 1.

Reservation 8 (SD)

8. Register över effektbegränsade vapen

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ju345 av Allan Widman (FP).

9. Märkning av s.k. airsoftvapen

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ju404 av Mats Pertoft (MP).

10. Tillståndsgivning till vapeninnehav av lokal polismyndighet

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ju222 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 2.

Reservation 9 (V)

11. Effektivare handläggning av vapenlicensärenden

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ju280 av Sten Bergheden (M) yrkande 1 och

2012/13:Ju401 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 1 och 2.

12. Utvidgat tillstånd att inneha ammunition

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ju405 av Åsa Coenraads (M).

13. Utökad vapengarderob

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ju280 av Sten Bergheden (M) yrkande 2.

14. Införseltillstånd för EU-medborgare

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ju280 av Sten Bergheden (M) yrkande 3 och

2012/13:Ju346 av Johan Hedin och Erik A Eriksson (båda C).

15. Kontroll av det centrala vapenregistret

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ju280 av Sten Bergheden (M) yrkande 4.

Stockholm den 17 januari 2013

På justitieutskottets vägnar

Morgan Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Morgan Johansson (S), Johan Linander (C), Krister Hammarbergh (M), Ewa Thalén Finné (M), Kerstin Haglö (S), Anti Avsan (M), Christer Adelsbo (S), Jan R Andersson (M), Elin Lundgren (S), Johan Pehrson (FP), Arhe Hamednaca (S), Patrick Reslow (M), Caroline Szyber (KD), Richard Jomshof (SD), Lena Olsson (V), Mattias Jonsson (S) och Agneta Börjesson (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

En metod som har prövats i både Sverige och andra länder för att minska antalet skjutvapen som innehas utan tillstånd är att genomföra en s.k. vapenamnesti. I Sverige har det tidigare genomförts två tidsbegränsade vapenamnestier, under perioderna juli–september 1993 och mars–maj 2007. Under dessa perioder kunde den som utan tillstånd innehade skjutvapen eller ammunition lämna in egendomen till en polismyndighet utan att dömas till ansvar för innehavet.

I proposition 2011/12:109 Vissa åtgärder mot illegala vapen skrev regeringen (s. 13) att den avsåg att föreslå en ny tillfällig vapenamnesti senast under 2013. Inom Justitiedepartementet har därefter promemorian En ny tidsbegränsad vapenamnesti upprättats (dnr Ju2012/4761/L4). Promemorian har remissbehandlats, och en sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Justitiedepartementet. I propositionen behandlas promemorians förslag.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslaget har granskats av Lagrådet, och regeringen har anpassat förslaget efter Lagrådets synpunkter.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår att en tidsbegränsad vapenamnesti införs för att minska antalet illegala vapen i samhället.

Den föreslagna vapenamnestin innebär att den som innehar ett skjutvapen eller ammunition utan att ha rätt till det inte ska dömas för innehavet om han eller hon frivilligt lämnar in eller låter lämna in vapnet eller ammunitionen till en polismyndighet under tiden mars–maj 2013. Skjutvapen och ammunition som har lämnats in till en polismyndighet ska som huvudregel tillfalla staten och därefter förstöras.

Regeringen föreslår att bestämmelserna tas in i en särskild lag som träder i kraft den 1 mars 2013 och gäller till den 1 september 2014.

Utskottets överväganden

En ny tidsbegränsad vapenamnesti

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar propositionen om en ny tillfällig vapenamnesti.

Riksdagen avslår följdmotioner om amnestins giltighetstid och om att staten borde få sälja de insamlade vapnen samt en motion från den allmänna motionstiden 2012 om att en vapenamnesti borde genomföras.

Jämför reservationerna 1 (S, MP, V) och 2 (SD).

Propositionen

Tidigare vapenamnestier

Det har tidigare genomförts två tidsbegränsade vapenamnestier i Sverige. Den första genomfördes under perioden juli–september 1993 och den andra under perioden mars–maj 2007.

I propositionen redogör regeringen för erfarenheterna av de tidigare vapenamnestierna. Under perioden juli–september 1993 lämnades 17 050 skjutvapen in till polismyndigheterna. De inlämnade vapnen var huvudsakligen gevär och enhandsvapen. Merparten av vapnen lämnades in under amnestiperiodens sista två veckor.

Under perioden mars–maj 2007 lämnades ca 13 000 skjutvapen in, huvudsakligen gevär och enhandsvapen. Det lämnades också in ett stort antal legala vapen och vapendelar för skrotning.

I propositionen redogör regeringen även för några nordiska länders erfarenheter av tillfälliga och permanenta vapenamnestier.

Den särskilda åtalsregeln vid frivilligt inlämnande av vapen och ammunition som innehas olagligt

Regeringen redogör i propositionen för den särskilda åtalsregeln i 9 kap. 7 § vapenlagen som infördes 2000 (prop. 1999/2000:27, bet. 1999/2000: JuU9, rskr. 1999/2000:150). Enligt regeln får åtal väckas mot någon som frivilligt lämnar in skjutvapen eller ammunition till en polismyndighet endast om det är motiverat från allmän synpunkt. Syftet med åtalsregeln är att uppmuntra allmänheten att lämna in olovligt innehavda skjutvapen. Bestämmelsen är inte avsedd att vara liktydig med en permanent vapenamnesti.

Skäl för en ny vapenamnesti

Tillgång till skjutvapen är ofta en förutsättning för att grova brott ska komma till stånd. Enligt regeringen är det sannolikt att en stor del av de skjutvapen som kommer till brottslig användning är vapen som innehas olagligt. Varje åtgärd som kan leda till en minskning av antalet illegala vapen bör därför övervägas.

I propositionen redogör regeringen för flera åtgärder som har vidtagits för att minska antalet illegala vapen. Bland annat har Rikspolisstyrelsen och Tullverket haft i uppdrag att kartlägga tillvägagångssätt och omfattning när det gäller den illegala vapeninförseln. Vidare har vapenlagen skärpts på olika sätt.

Regeringen konstaterar att det vid varje given tidpunkt i Sverige finns vapen som innehas av personer utan tillstånd till det. Bland dessa finns det sannolikt ett flertal som skulle vilja göra sig av med vapnet men som inte vågar lämna det till polisen av rädsla för att bli åtalade för vapenbrott. Samtidigt ligger det i samhällets intresse att få kontroll över sådana vapen.

Regeringen anför att ett sätt att minska antalet illegala vapen är att införa en s.k. vapenamnesti. Ordet amnesti kommer från grekiskans "amnestia" som betyder "glömska". I propositionen används begreppet "vapenamnesti" i betydelsen "ansvarsfrihet för brott mot vapenlagen bestående i olovligt innehav av ett tillståndspliktigt vapen eller tillståndspliktig ammunition."

Regeringen anför att det under de fem år som har gått sedan den senaste tillfälliga vapenamnestin genomfördes sannolikt har tillkommit ett inte obetydligt antal vapen som innehas olagligt. Detta talar enligt regeringen för att en ny vapenamnesti skulle kunna få positiva effekter. Bland annat mot bakgrund av att 2007 års amnesti hade nästan lika gott utfall som 1993 års amnesti framstår det som motiverat att genomföra en ny vapenamnesti.

Omfattningen av vapenamnestin

Enligt regeringens förslag ska den som innehar ett skjutvapen eller ammunition utan att ha rätt till det inte dömas för detta, om han eller hon frivilligt lämnar in eller låter lämna in vapnet eller ammunitionen till en polismyndighet under amnestiperioden. Den som lämnar in eller låter lämna in sådan egendom ska ha rätt att vara anonym.

Den föreslagna lagtekniska utformningen har sin utgångspunkt i de tidigare vapenamnestierna. På förslag av Lagrådet har regeringen dock gjort ett tillägg som förtydligar att amnestin även omfattar sådana föremål som jämföras med skjutvapen i vapenlagen (se 1 kap. 3 § vapenlagen).

Förfarandet med inlämnade vapen

Regeringen föreslår att vapen och ammunition som lämnas in som huvudregel ska tillfalla staten. Om egendomen har lämnats in utan ägarens samtycke ska dock ägaren kunna göra anspråk på egendomen. Egendom som har tillfallit staten ska förstöras om den inte behövs för musealt eller militärt ändamål eller för Statens kriminaltekniska laboratoriums verksamhet.

Enligt regeringen bör skjutvapen och ammunition som har tillfallit staten inte säljas eller på annat sätt komma ut i cirkulation på nytt. Ett syfte med en vapenamnesti är ju att begränsa den totala mängden vapen i samhället. Dessutom skulle det kunna uppfattas som stötande om staten skulle tjäna pengar på vapen som har innehafts illegalt. I stället bör egendomen normalt skrotas inom ramen för gällande rutin, som innebär att Statens kriminaltekniska laboratorium ansvarar för skrotningen. Detta bör bidra till att skapa förståelse för vapenamnestin bland allmänheten.

Regeringen anför att det dock i vissa fall kan vara befogat att bevara vapen eller ammunition. Regeringen föreslår därför en reglering som motsvarar den vid 2007 års amnesti. Detta innebär att egendomen inte ska skrotas om den behövs för musealt eller militärt ändamål eller för Statens kriminaltekniska laboratoriums verksamhet.

Regeringen anser att övervägande skäl talar mot att införa en ordning där vapen överläts till samlare. Förutom de praktiska problem som en sådan ordning skulle innebära torde det enligt regeringen vara sällsynt att vapen som lämnas in inom ramen för en vapenamnesti, dvs. vapen som har innehafts illegalt, har ett sådant historiskt eller kulturhistoriskt värde att de bör bevaras.

Amnestins giltighetstid

Enligt regeringen talar övervägande skäl för att vapenamnestin ska begränsas i tiden på samma sätt som de tidigare amnestierna. Liksom i 2007 års lagstiftningsärende hänvisar regeringen till att det annars finns en risk för att inlämningen av vapen fördröjs och att det skulle kunna uppstå bevisvärigheter. Det skulle vara svårt att vederlägga ett falskt påstående från en person som grips med ett illegalt vapen om att han eller hon är på väg till polisstationen för att lämna in vapnet.

När det gäller frågan om hur länge vapenamnestin bör gälla anför regeringen att tidigare erfarenheter visar att de flesta vapen lämnas in i slutet av amnestiperioden. Detta talar enligt regeringen för att en vapenamnesti som varar under en längre period sannolikt skulle leda till i stort sett samma resultat i fråga om antalet inlämnade vapen. Samtidigt kan en vapenamnesti inte gälla under en alltför kort tid, eftersom det skulle kunna innebära att vapeninnehavare på grund av bortavaro eller av andra skäl inte har möjlighet att lämna in sina vapen. Liksom inför de tidigare vapenamnestierna gör regeringen bedömningen att tre månader är en lämplig tidsperiod. Amnestin kan tidigast träda i kraft den 1 mars 2013, och efter-

som erfarenheterna visar att de flesta vapnen lämnas in under amnestins slutskede bör den inte avslutas vid en tidpunkt då många har semester och kan förväntas vara bortresta. Vapenamnestin föreslås därför gälla under perioden mars–maj. Själva lagen bör emellertid fortsätta att gälla en tid efter amnestiperiodens utgång för att pågående ärenden ska kunna avslutas.

Regeringen anför att en informationskampanj bör genomföras för att vapenamnestin ska få avsedd effekt. Enligt regeringen bör Rikspolisstyrelsen svara för att informationen lämnas till allmänheten strax före och under hela amnestiperioden.

Vidare anför regeringen att den föreslagna lagen och tillämpningen av den bör utvärderas såsom gjordes efter 2007 års vapenamnesti.

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:Ju3 av Morgan Johansson m.fl. (S) föreslås det att vapenamnestin ska gälla i sex månader. Motionärerna anför bl.a. att de inte delar regeringens slutsats att en längre tid än tre månader inte skulle ge ett bättre resultat. De påpekar också att både Norge och Danmark har haft längre vapenamnestiperioder.

I motion 2012/13:Ju4 av Lars Isovaara (SD) föreslås det att de inlämnade vapnen ska säljas i stället för att destrueras. Enligt motionären är det rimligt att begränsa antalet illegala vapen i samhället. Det finns dock ingen anledning att motverka att vapen innehas av seriösa skyttar med tillstånd.

I kommittémotion 2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 20 anför det att en vapenamnesti bör införas snarast.

Utskottets ställningstagande

Skjutvapen är ofta en komponent i grova brott, och ett enda vapen i orätta händer kan vålla förödande skada. Det är därför angeläget att minska mängden vapen i samhället. Ett sätt att åstadkomma en vapenminskning är att införa en vapenamnesti. När utskottet i maj 2012 behandlade ett antal motionsyrkanden med önskemål om en ny tillfällig vapenamnesti uttalade utskottet att det är angeläget att en sådan amnesti snarast kommer till stånd (bet. 2011/12:JuU22 s. 28).

Det har snart gått sex år sedan den senaste tillfälliga vapenamnestin genomfördes under 2007. Liksom regeringen anser utskottet att det kan antas att det sedan dess har tillkommit så många olagliga vapen i samhället att det är motiverat med en ny amnestiperiod. Utskottet välkomnar därför regeringens förslag om en ny tillfällig vapenamnesti. Därigenom är önskemålet i motion 2012/13:Ju373 (S) yrkande 20 tillgodosett, och motionsyrkandet ska därför avslås.

Båda de tidigare vapenamnestierna pågick under tre månader och gav goda resultat. Utskottet delar regeringens uppfattning att tre månader är en lämplig giltighetstid även för denna vapenamnesti. Eftersom de flesta vap-

nen lämnas in i slutet av amnestiperioden skulle en längre period sannolikt inte förbättra resultatet mer än marginellt. Utskottet avstyrker därför motion 2012/13:Ju3 (S).

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att de insamlade vapnen även denna gång bör förstöras om de inte behövs för musealt eller militärt ändamål eller för Statens kriminaltekniska laboratoriums verksamhet. Utskottet avvisar alltså förslaget i motion 2012/13:Ju4 (SD) om att staten ska få sälja de insamlade vapnen. Motionen bör avslås.

Övriga vapenfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motioner från den allmänna motionstiden 2012 om olika vapenfrågor.

I motionerna föreslås det bl.a. att vapenlagstiftningen ska ses över, att straffen för vapenbrott ska skärpas, att reglerna ska skärpas kring vissa effektbegränsade vapen och att s.k. laserpekare ska klassas som vapen. Vidare handlar motionerna om polisens tillståndsgivning till vapeninnehav, vapenlagens krav på införseltillstånd och vapenregistren.

Flera av de frågor som motionerna tar upp bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Jämför reservationerna 3 (S), 4 (MP), 5 (SD), 6 (V), 7 (V), 8 (SD) och 9 (V).

Motionerna

Översyn av vapenlagstiftningen

I motion 2012/13:Ju303 av Anders Åkesson och Solveig Zander (båda C) föreslås det att den svenska vapenlagstiftningen ska ses över i syfte att möjliggöra en rationell och säker förvaring av jaktvapen. Motionärerna påpekar att det från den enskilde jägarens perspektiv är logiskt att förvara sina vapen där jakten bedrivs, vilket ofta är på en annan ort än bostadsorten. Enligt nuvarande regler är det emellertid straffbart att förvara sina jaktvapen hos någon annan, t.ex. hos en anhörig, även om vapnen i och för sig förvaras på ett godkänt sätt.

I motion 2012/13:Ju328 av Bengt-Anders Johansson (M) begärs det en översyn av vapenlagstiftningen med fokus på illegala vapen. Motionären framhåller vikten av att förhindra att psykiskt instabila personer får tillstånd att inneha vapen och föreslår bl.a. att de personer som söker ett sådant tillstånd alltid ska kontrolleras mot Säkerhetspolisens register.

I motion 2012/13:Ju362 av Andreas Norlén (M) anfördes det att regeringen borde överväga att se över behovet av att inrikta arbetet mot vapenrelaterad brottslighet på att bekämpa införsel, innehav, försäljning och användning av illegala vapen. Motionären framhåller att enligt forskningen används nästan aldrig legala eller tidigare legala vapen vid brott.

I motion 2012/13:Ju406 av Mikael Jansson (SD) föreslås det att direktiven till Utredningen om skärpningar i vapenlagstiftningen (Ju 2012:03, dir. 2012:19) ska ändras på så sätt att avsnitten om hel- och halvautomatiska vapen samt vapenmagasin utgår. Motionären framhåller att jakt- och sportskytte är en folkrörelse i Sverige och att lagstiftningen måste ta hänsyn till medborgarnas legitima intresse av en meningsfull fritid.

Skärpta straff för vapenbrott

I flera motioner framförs det krav på straffskärpningar för vapenbrott. Sådana förslag finns i motion 2012/13:Ju209 av Kent Ekeröth (SD) yrkandena 1 och 2, kommittémotion 2012/13:Ju222 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 3, kommittémotion 2012/13:Ju249 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 18, motion 2012/13:Ju269 av Billy Gustafsson (S), kommittémotion 2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 17 och motion 2012/13:Sk205 av Hillevi Larsson (S) yrkande 1.

Definition av vapen

I kommittémotion 2012/13:Ju222 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 1 anfördes det att nuvarande regler inte är tillräckligt tydliga när det gäller definitioner av olika slags vapen och att det därför bör tillsättas en utredning för att se över definitionerna för målskyttevapen, jaktvapen och militära vapen.

Förslag om laserpekare och vissa vapenslag

I motion 2012/13:Ju211 av Kent Ekeröth (SD) yrkande 1 begärs det en utredning av om s.k. *laserpekare* med sådan effekt att de kan skada människor ska klassas som vapen. I motionen framhålls det bl.a. att sådana lasrar kan ge bestående syn och brännskador.

I motion 2012/13:Ju345 av Allan Widman (FP) begärs det skärpta regler för *effektbegränsade vapen*. Motionären föreslår bl.a. att det ska inrättas ett register över dem som köper sådana vapen.

I motion 2012/13:Ju404 av Mats Pertoft (MP) föreslås det att alla s.k. *airsoftvapen* ska förses med en orange vapenpipa för att förhindra att de förväxlas med riktiga vapen. Motionären framhåller att airsoftvapen kan vara mycket realistiska i sitt utförande och att de därför kan användas vid kriminella aktiviteter.

Polisens tillståndsgivning och andra vapenlicensfrågor

Flera motioner handlar om polisens handläggning av vapenlicensärenden. I kommittémotion 2012/13:Ju222 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 2 anförs det att ärenden om licensgivning borde handläggas av de lokala polismyndigheterna och att reglerna borde ändras på så sätt.

I motion 2012/13:Ju280 av Sten Bergheden (M) yrkande 1 påpekas det att det är alltför långa väntetider hos polisen för att få vapenlicens. I de ärenden där sökanden har jägarexamen, förvaringsfrågan är löst och det inte finns några andra oklarheter borde handläggningstiden enligt motionären få uppgå till högst en vecka. Även i motion 2012/13:Ju401 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 1 och 2 framhålls vikten av en snabb handläggning av vapenlicensärenden. Motionären pekar bl.a. på att en långsam handläggning drabbar både den som köper och den som säljer vapen.

I motion 2012/13:Ju405 av Åsa Coenraads (M) anförs det att det borde vara tillåtet att förvara ammunition i en annan kaliber än den som man har licens för.

I motion 2012/13:Ju280 av Sten Bergheden (M) yrkande 2 föreslås det att en jägare som har haft jägarexamen och vapenlicens i fem år utan anmärkningar borde få rätt att skaffa fler än sex vapen, under förutsättning att förvaringsfrågan är löst. Motionären föreslår att sådana erfarna jägare borde få utöka sin vapengarderob till tio vapen.

Införseltillstånd för EU-medborgare

I motion 2012/13:Ju280 av Sten Bergheden (M) yrkande 3 föreslås det att kravet på införseltillstånd ska slopas för EU-medborgare som ska vara i Sverige under en kortare tid än tre månader, och där syftet med vapeninförseln är jakt eller deltagande i skytteverksamhet.

Ett liknande yrkande finns i motion 2012/13:Ju346 av Johan Hedin och Erik A Eriksson (C).

Kontroll av uppgifterna i det centrala vapenregistret

I motion 2012/13:Ju280 av Sten Bergheden (M) yrkande 4 anförs det att det förekommer en del felaktiga uppgifter i det centrala vapenregistret. Detta beror på att uppgifterna har förts över manuellt från de lokala vapenregistren. De felaktiga uppgifterna kan t.ex. gälla ett visst vapens kaliber, tillverkare och fabrikat. Enligt motionären borde uppgifterna i vapenregistret gås igenom och kontrolleras, och i samband med en sådan översyn borde det även övervägas om Sverige ska övergå till internationella kaliberbeteckningar.

Bakgrund

Skärpta straff för vapenbrott

I mars 2012 tillsatte regeringen en utredning med uppdrag att lämna förslag om ytterligare straffskärpningar för grova vapenbrott. En särskild utredare fick då i uppdrag att analysera vissa frågor om skjutvapen och ta ställning till behovet av författningsändringar i vapenlagstiftningen. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2013 (dir. 2012:19). Utredningen, som har tagit namnet Utredningen om skärpningar i vapenlagstiftningen (Ju 2012:03), ska bl.a.

- analysera reglerna om förutsättningarna för enskilda att inneha målskjutningsvapen
- ta ställning till om det finns behov, och i så fall ange vilka, som kan berättiga att enskilda medges tillstånd att inneha helautomatiska vapen och utreda under vilka förutsättningar tillstånd till innehav av halvautomatiska vapen bör medges
- ta ställning till om, och i så fall i vilken utsträckning, vapenmagasin bör utgöra en sådan vapendel som ska jämföras med skjutvapen vid tillämpningen av vapenlagen, eller om hantering av vapenmagasin bör kontrolleras på något annat sätt
- ta ställning till hur det grova vapenbrottet bör förändras för att en skärpt syn på vapenbrottsligheten ska få genomslag och för att möjligheten att göra nyanserade bedömningar av grova vapenbrott ska öka
- lämna författningsförslag där så bedöms nödvändigt.

Justitiekommittén har tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden med krav på straffskärpningar när det gäller vapenbrott, senast i bet. 2011/12: JuU22 (s. 15–18). Utskottet uttryckte då förståelse för motionsönskemålen om en straffskärpning när det gäller grova vapenbrott och välkomnade regeringens tillsättning av den ovan nämnda utredningen. Mot bakgrund av den pågående utredningen ansåg inte utskottet att det fanns skäl för riksdagen att ta något initiativ i saken. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2011/12:221).

Definition av vapen

I 1 kap. 1 § vapenlagen (1996:67) anges att lagen gäller skjutvapen och ammunition samt vissa föremål som i lagen jämföras med vapen. Enligt 1 kap. 2 § vapenlagen förstås med skjutvapen vapen med vilka kulor, hagel, harpuner eller andra projektiler kan skjutas ut med hjälp av krutladdningar, kolsyreladdningar, komprimerad luft eller andra liknande utskjutningsmedel.

Vad som sägs om skjutvapen gäller enligt 1 kap. 3 § vapenlagen också för vissa andra anordningar och föremål, bl.a. sådana anordningar som till verkan och ändamål är jämförbara med skjutvapen.

Enligt 11 kap. 1 § a vapenlagen får regeringen meddela föreskrifter om att vapenlagen eller vissa bestämmelser i lagen ska tillämpas även i fråga om andra föremål än sådana som anges i 1 kap. 2–3 §§, om föremålen är särskilt ägnade att användas vid brott mot någons liv, hälsa eller personliga säkerhet. Regeringen har meddelat sådana föreskrifter i vapenförordningen (1996:70). Till den förordningen finns en bilaga där skjutvapen och ammunition för tillämpningen av vissa bestämmelser i förordningen delas in i olika kategorier (kategori A–D). Till kategori A hör bl.a. automatiska skjutvapen och till kategori B hör bl.a. halvautomatiska vapen av vissa slag. Till kategori C hör bl.a. långa skjutvapen och halvautomatiska vapen av annat slag än i kategori B. Till kategori D hör enkelskotts långa skjutvapen med slätborrade lopp.

I bet. 2011/12:JuU22 (s. 40) behandlade och avstyrkte utskottet ett förslag om att se över definitionerna för målskyttevapen, jaktvapen och militära vapen. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2011/12:221).

Laserpekare

Laserpekare är en bärbar laser som främst är avsedd för att användas som pekverktyg vid t.ex. föreläsningar. Kännetecknande för en laserpekare är att den är lika stor som en penna eller en ficklampa och har en intern kraftkälla, t.ex. ett batteri. Det finns laserpekare med olika styrkor. Laserpekare i klass 3B och 4 är så starka att de kan ge ögonskador på upp till ca 20 meters avstånd. För att få använda och inneha en sådan laserpekare på allmän plats krävs det tillstånd från Strålsäkerhetsmyndigheten enligt myndighetens föreskrifter om lasrar (SSMFS 2008:14).

På uppdrag av regeringen har en särskild utredare sett över lagstiftningen på kärnteknik- och strålskyddsområdet. Syftet med översynen var att förenkla och effektivisera bestämmelsernas struktur och uppbyggnad utan att samhällets krav på säkerhet och strålskydd eftersätts. Strålsäkerhetsutredningens slutbetänkande Strålsäkerhet – gällande rätt i ny form (SOU 2011:18) innehåller bl.a. ett avsnitt om användningen av laser (s. 595–611). I betänkandet konstateras att potentiellt farliga lasrar av högre klass blir allt billigare, och därmed vanligare, trots att lasrar med lägre effekt ofta vore tillräckliga för det avsedda användningssyftet. De används inte sällan av personer utan tillräckliga kunskaper om faror förknippade med laserstrålning. Utredningen pekar på att strålsäkerhetsmyndigheterna i Finland, Island, Norge och Sverige i november 2010 i en skrivelse till EU-kommissionen föreslog att kommissionen ska införa gemensamma importrestriktioner för starka laserpekare. Myndigheterna föreslog i skrivelsen ett förbud mot alltför starka laserpekare för allmänheten. Strålsäkerhetsutredningen delar de nordiska strålsäkerhetsmyndigheternas uppfattning om starka laserpekare och föreslår i betänkandet att det i 12 kap. miljöbalken ska införas ett förbud mot att föra in eller importera samt i övrigt inneha,

förvärva, saluföra, upplåta eller överlåta laserpekare i klasserna 3R, 3B och 4. Förbudet föreslås dock inte gälla vid yrkesmässig användning av laserpekare, t.ex. militär användning.

Justitieutskottet har fått följande information från Miljödepartementet. Strålsäkerhetsutredningens betänkande hanteras inom Miljödepartementet men är omfattande och kommer att ta viss tid att ta om hand i sin helhet. Miljödepartementet planerar att bryta ut frågan om laserpekare och gå vidare med den innan resten av betänkandet. Departementet bereder därför ett förslag om förbud mot starka laserpekare men med möjlighet att söka tillstånd för viss typ av laglig användning. För att hindra införsel även från EU-länder behövs det också en lagändring i den s.k. inregränslagen. Förslagen till ändringar behöver troligen notifieras till EU och den frågan bereds för närvarande inom Miljödepartementet.

Effektbegränsade vapen

Den som har fyllt 18 år behöver enligt 2 kap. 1 § vapenlagen (1996:67) inte tillstånd för att inneha ett kolsyre-, luft-, fjäder- eller harpunvapen med begränsad effekt. I 1 kap. 2 § första stycket vapenförordningen (1996:70) anges att ett kolsyre-, luft- eller fjädervapen anses ha begränsad effekt, om en projektil från vapnet fyra meter från pipans mynning har en anslagsenergi som är mindre än tio joule. Ett hel- eller halvautomatiskt vapen av det angivna slaget ska enligt andra stycket anses ha begränsad effekt, om varje projektil från vapnet har en anslagsenergi som är mindre än tre joule fyra meter från pipans mynning. Enligt tredje och fjärde styckena i den sistnämnda paragrafen gäller särskilda regler för kolsyrevapen som är avsedda för att med färg markera träffar på deltagare i stridsspel (paintballvapen) och för harpunvapen. Enligt punkt 6 i övergångsbestämmelserna till vapenförordningen gäller att den som sedan tiden före den 1 januari 1992 innehar ett luft- eller fjädervapen, även fortsättningsvis får inneha vapnet utan tillstånd.

I promemorian Vissa frågor om vapenlagen (Ds 2010:6) behandlas bl.a. frågor som rör klassificeringen av effektbegränsade vapen. Promemorian bereds i denna del inom Regeringskansliet.

Justitieutskottet har tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden med förslag om att införa ett krav på tillstånd för förvärv av effektbegränsade vapen, senast i bet. 2011/12:JuU22 s. 38–40. Utskottet uttalade då som sin uppfattning att det är rimligt att inte ha samma stränga reglering för mindre farliga vapen som för övriga vapen. Vidare ansåg utskottet att beredningen av förslagen i den ovan nämnda promemorian om klassificeringen av effektbegränsade vapen inte borde föregripas. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2011/12:221).

Airsoftvapen

De s.k. airsoftvapnen är ofta repliker av riktiga handeldvapen, och de används för underhållnings- eller hobbyändamål. I den mån airsoftvapen är kolsyre-, luft- eller fjädervapen omfattas de av reglerna om effektbegränsade vapen. Ofta drivs airsoftvapen dock på något annat sätt. Ett vanligt drivmedel är gasen ”green gas”, som huvudsakligen består av propan. Det förekommer också eldrivna airsoftvapen. I promemorian Vissa frågor om vapenlagen (Ds 2010:6 s. 61–61) anförs det bl.a. att dessa vapen i allmänhet inte är farligare än kolsyre-, luft- eller fjädervapen, utan snarare tvärtom. I promemorian föreslås det därför att vapenlagen ändras på så sätt att även vapen som har utskjutningsmedel som kan jämföras med kolsyra, luft eller fjäder ska omfattas av reglerna om effektbegränsade vapen.

Polisens tillståndsgivning

Frågor om tillstånd enligt vapenlagen (1996:67) prövas av polismyndigheten (2 kap. 2 §). I vapenförordningen (1996:70) fastställs det vem som prövar frågor om tillstånd för en enskild person att inneha eller låna ut skjutvapen, inneha ammunition eller ta emot skjutvapen för reparation eller översyn och vem som godkänner att en enskild person i en vapenhandlars ställe närvarar vid provskjutningar. Enligt 1 kap. 3 § i denna förordning görs prövningen i dessa frågor av polismyndigheten på den ort där personen är folkbokförd eller, om han eller hon inte är folkbokförd i Sverige, på den ort där han eller hon är bosatt eller annars uppehåller sig.

Polisorganisationskommittén har nyligen i betänkandet En sammanhållen svensk polis – Följdändringar i författningar (SOU 2012:78) lämnat författningsförslag för att anpassa lagstiftningen till den nya polisorganisationen som ska genomföras fr.o.m. 2015. När det gäller polisens tillståndsgivning anför kommittén (del 1 s. 33) att den nya Polismyndigheten inte bör bindas upp när det gäller var ärenden om tillstånd ska handläggas. För sådana ärendegrupper bör det enligt kommittén vara tillräckligt att reglera var ansökan ska göras. Det är sedan en fråga för Polismyndigheten att avgöra vid vilken enhet i landet som handläggning och beslut ska hanteras. I betänkandet (del 2 s. 543) föreslås det att 1 kap. 3 § vapenförordningen ändras på så sätt att det enbart föreskrivs var ansökan om tillstånd att inneha vapen ska göras, nämligen i det län där personen är folkbokförd.

Tillståndsgivningen för vapeninnehav m.m. är en del av polisens serviceverksamhet, som är en av polisens kärnverksamheter. Vid årsskiftet 2010/11 genomförde Statistiska centralbyrån på uppdrag av Rikspolisstyrelsen serviceundersökningar där det ställdes frågor om hur nöjda servicemottagarna varit med polisens service när det gäller tillgänglighet, bemötande, effektivitet, information och möjlighet att få lämna synpunkter. En av de ärendetyper som undersöktes var ansökan om tillstånd för innehav av vapen och ammunition. För dessa ärenden blev det sammanvägda måttet nöjd-kund-index 74,3 (på en 100-gradig skala) för polisen i sin helhet, vilket är ett bra resultat. Den lokala polismyndighet som fick sämst resultat

hade nöjd-kund-index 66 och den myndighet som servicemottagarna var mest nöjda med 85. Den kvalitetsfaktor som generellt fick sämst betyg var effektiviteten, där frågan om handläggningstid fick det lägsta medelvärdet. Den kvalitetsfaktor som fick högst betyg var bemötandet.

På uppdrag av regeringen ska Brottsförebyggande rådet, Brå, analysera och följa upp resultatet av regeringens satsning på polisen (Ju2012/2428/PO). I uppdraget ingår att kartlägga hur resurstillskotten har styrts och använts inom polisen. Vidare ska utvecklingen av polisens resultat analyseras, och i den delen ska en bedömning av resursökningarnas betydelse för resultatet göras. Brå ska delredovisa uppdraget senast den 1 juni 2013 och slutredovisa det senast den 1 oktober 2014.

Utskottet har tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om polismyndigheternas handläggning av ansökningar om tillstånd att inneha vapen, se bet. 2011/12:JuU22 s. 33–34. Mot bakgrund av de pågående arbetena när det gäller polisens organisation och verksamhetsresultat ansåg inte utskottet att riksdagen borde göra något tillkännagivande om polisens handläggning av vapenärenden. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2011/12:221).

Övriga vapenlicensfrågor

En enskild person får enligt 2 kap. 4 § vapenlagen (1996:67) meddelas tillstånd att inneha ett skjutvapen endast om han eller hon kan visa behov av vapnet för ett godtagbart ändamål. Tillstånd måste sökas för varje vapen. För tillstånd till innehav av jaktvapen krävs vidare enligt 2 kap. 4 § första stycket vapenförordningen (1996:70) att den sökande har avlagt ett prov som visar att han eller hon har grundläggande kunskaper om jakt och viltvård och kan handha vapnet. Den som har avlagt ett sådant prov ska anses ha behov av jaktvapen, om inte särskilda skäl föranleder annat. Behovet ska anses motsvara fyra vapen, om det inte finns omständigheter som talar för att sökanden behöver fler vapen än så. Tillstånd till fler än sex jaktvapen får beviljas endast om sökanden visar att det finns ett mycket kvalificerat behov (2 kap. 4 § fjärde och femte styckena vapenförordningen).

I Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vapenlagstiftningen (RPSFS 2009:13) anges (s. 13) att tillstånd till innehav av fler än sex jaktvapen endast bör meddelas undantagsvis.

Justitieutskottet har flera gånger tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om utökad vapengarderob för jägare, senast i bet. 2011/12:JuU22 (s. 39–40). Utskottet ansåg då att vapenlagen innehåller lämpliga avvägningar när det gäller tillstånd att inneha jaktvapen. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2011/12:221).

Den som har tillstånd att inneha ett vapen och rätt att använda det för skjutning får enligt 2 kap. 8 § vapenlagen utan särskilt tillstånd inneha ammunition till vapnet, om ammunitionen är avsedd för samma ändamål som vapentillståndet avser. Tillstånd att i andra fall inneha ammunition får

ges till enskilda personer samt till vissa sammanslutningar och huvudmän för museer, om det skäligen kan antas att ammunitionen inte kommer att missbrukas.

I bet. 2011/12:JuU22 uttalade utskottet som sin uppfattning att tillståndsreglerna för innehav av ammunition är väl avvägda, och utskottet avstyrkte därför en motion med förslag om att utvidga reglerna (bet. s. 40). Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2011/12:221).

Införseltillstånd

I 2 kap. vapenlagen (1996:67) finns det bestämmelser om tillstånd att föra in skjutvapen eller ammunition till Sverige. För tillstånd att föra in skjutvapen till Sverige gäller enligt 2 kap. 11 § vapenlagen samma förutsättningar som för tillstånd att inneha vapen (se ovan). Ett införseltillstånd ger rätt att under den begränsade tid och för det ändamål som anges i tillståndet i Sverige inneha de skjutvapen och den ammunition som förts hit med stöd av tillståndet (2 kap. 12 § vapenlagen).

Vapenregister

I 2 kap. vapenlagen (1996:67) finns det bestämmelser om lokala och centrala vapenregister. Dessa register har enligt 20 § i samma kapitel till ändamål att ge information om sådana uppgifter som behövs för att förebygga, upptäcka och utreda brott med anknytning till skjutvapen och att underlätta handläggningen av frågor om tillstånd enligt vapenlagen.

Enligt 17 § i samma kapitel ska varje polismyndighet med hjälp av automatiserad behandling föra ett lokalt register över tillståndspliktiga vapeninnehav och beslut enligt vapenlagen.

Enligt 18 § ska Rikspolisstyrelsen föra tre separata centrala register: vapeninnehavarregistret, vapenregistret och vapenhandlarregistret. Dessa register får enligt 19 § inte samköras med varandra. Uppdelningen på tre separata register innebär att det inte är möjligt att ur de centrala registren utläsa närmare vilka slags vapen en viss person eller organisation har rätt att inneha. Dessa uppgifter finns endast i de lokala registren (prop. 1998/99:36 s. 19).

I promemorian Vissa frågor om vapenlagen (Ds 2010:6) föreslås det bl.a. att det ska bli möjligt att samköra det centrala vapenregistret och det centrala vapeninnehavarregistret i ett ärende om tillstånd att inneha skjutvapen, om sökanden och vapnets överlåtare är bosatta i olika län. Promemorian bereds i denna del inom Regeringskansliet.

Som framgår ovan har Polisorganisationskommittén nyligen utrett vilka följdändringar i olika författningar som den kommande sammanslagningen av polismyndigheterna ger anledning till. När det gäller de olika vapenregistren anför kommittén bl.a. (SOU 2012:78 del 1 s. 146) att bildandet av den nya Polismyndigheten naturligen aktualiserar frågan om att samordna de olika registren. Kommittén framhåller samtidigt att denna fråga förutsätter en omfattande beredning där integritet, effektivitet och registersäkerhet

vägs mot varandra. Vidare påpekar kommittén att det centrala registret i dag är beroende av de lokala för sin uppdatering. Enligt kommittén behöver frågan om en samordning av de lokala och de centrala registren övervägas närmare, och i nuvarande läge föreslår kommittén att de gällande registerbestämmelserna anpassas till den nya organisationen med oförändrat materiellt innehåll. Kommittén föreslår att reglerna anpassas på så sätt att det anges att Polismyndigheten ska föra de register som avses i både 17 och 18 §§.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har fortfarande förståelse för motionsönskemålen om en *skärpning av straffen* för grova vapenbrott. Som framgår ovan pågår det emellertid en utredning av den saken, och riksdagen bör inte föregripa utredningen. Utskottet avstyrker därför samtliga motioner med förslag på straffskärpningar för vapenbrott, dvs. motion 2012/13:Ju209 (SD) yrkandena 1 och 2, motion 2012/13:Ju222 (V) yrkande 3, motion 2012/13:Ju249 (MP) yrkande 18, motion 2012/13:Ju269 (S), motion 2012/13:Ju373 (S) yrkande 17 och motion 2012/13:Sk205 (S) yrkande 1.

Utskottet kan inte ställa sig bakom de förslag till *förändringar av direktiven* till den pågående utredningen om skärpningar i vapenlagstiftningen som föreslås i motion 2012/13:Ju406 (SD). Även den motionen bör alltså avslås.

Mot bakgrund av den nyss nämnda pågående utredningen bör något tillkännagivande inte heller göras om en *översyn av vapenlagstiftningen*, och utskottet avstyrker därför de olika förslagen om detta i motionerna 2012/13:Ju303 (C), 2012/13:Ju328 (M) och 2012/13:Ju362 (M).

Utskottet har inte ändrat uppfattning när det gäller förslaget om att utreda nya *definitioner för olika vapentyper*. Motion 2012/13:Ju222 (V) yrkande 1 bör avslås.

När det gäller *laserpekare* konstaterar utskottet att potentiellt farliga lasrar av högre klass blir allt billigare, och därmed vanligare. Detta är förenat med problem då lasrarna inte sällan används av personer som saknar tillräckliga kunskaper om farorna med laserstrålning. Saken har emellertid nyligen utretts av Strålsäkerhetsutredningen, som har föreslagit ett förbud mot starka laserpekare. Riksdagen bör inte föregripa regeringens beredning av förslaget, och utskottet avstyrker därför motion 2012/13:Ju211 (SD) yrkande 1.

Utskottet har inte ändrat uppfattning när det gäller *effektbegränsade vapen*, och utskottet vidhåller alltså att det är rimligt att inte ha samma stränga reglering för mindre farliga vapen som för övriga vapen. Dessutom bör inte riksdagen föregripa beredningen av förslagen i promemorian Vissa frågor om vapenlagen (Ds 2010:6), som bl.a. rör klassificeringen av effektbegränsade vapen inklusive s.k. *airsoftvapen*. Motionerna 2012/13:Ju345 (FP) och 2012/13:Ju404 (MP) bör avslås.

När det gäller *handläggningen av vapenärenden* vill utskottet understryka att det givetvis inte är tillfredsställande att polisens handläggningstider fick det lägsta medelvärdet i den serviceundersökning som redogörs för ovan. I detta sammanhang måste emellertid den kommande stora omorganisationen av polisen framhållas. Som utskottet har uttryckt i andra sammanhang kommer sammanslagningen av polismyndigheterna förhoppningsvis att ge polisen betydligt bättre förutsättningar att bedriva en effektiv verksamhet med hög kvalitet. Enligt utskottet bör inte riksdagen göra tillkännagivanden om polisens handläggning av vissa ärenden parallellt med det omfattande arbete som just nu pågår med att förändra polisorganisationen. Utskottet vill även peka på Brottsförebyggande rådets uppdrag att kartlägga hur resurstillskotten till polisen har styrts och använts samt analysera utvecklingen av polisens resultat. Resultaten av denna kartläggning och analys kan förväntas bidra till att förbättra polisens effektivitet. Utskottet avstyrker motion 2012/13:Ju222 (V) yrkande 2, motion 2012/13:Ju280 (M) yrkande 1 och motion 2012/13:Ju401 (M) yrkandena 1 och 2.

Utskottet anser fortfarande att vapenlagen innehåller adekvata avvägningar när det gäller tillstånd till *innehav av vapen och ammunition*. Motion 2012/13:Ju405 (M) och motion 2012/13:Ju280 (M) yrkande 2 bör avslås.

Utskottet är inte heller berett att föreslå något riksdagsinitiativ för att ändra vapenlagens regler om *införseltillstånd*, och utskottet avstyrker därför motion 2012/13:Ju280 (M) yrkande 3 och motion 2012/13:Ju346 (C).

Den kommande stora omorganisationen av polisen kommer att medföra konsekvenser för en stor del av verksamheten inom polisen, bl.a. för hanteringen av de centrala och lokala *vapenregistren*. Som Polisorganisationskommittén påpekar aktualiserar omorganisationen bl.a. frågan om att samordna registren. Detta måste dock övervägas närmare med beaktande av bl.a. integritetsfrågor. Dessutom bereds inom Regeringskansliet ett förslag (Ds 2010:6) om att göra det möjligt att samköra det centrala vapenregistret med det centrala vapeninnehavarregistret i vissa fall. Utskottet finner mot denna bakgrund inte skäl för riksdagen att göra något tillkännagivande när det gäller vapenregistren, och utskottet avstyrker därför motion 2012/13:Ju280 (M) yrkande 4.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Inlämningstid, punkt 1 (S, MP, V)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Lena Olsson (V), Mattias Jonsson (S) och Agneta Börjesson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 1 § och ikraftträdandebestämmelsen i regeringens förslag till lag om ansvarsfrihet vid vissa vapenbrott med den ändringen att

- a) orden ”mars-maj 2013” byts ut mot ”mars-augusti 2013” och att
- b) lagen gäller till den 1 december 2014.

Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ju3 av Morgan Johansson m.fl. (S) och bifaller delvis proposition 2012/13:38 i denna del.

Ställningstagande

Vi anser att en amnestiperiod på tre månader är för kort. Det tar tid att sprida information om nya regler. Därefter ska människor leta upp eventuella vapen och överväga om dessa ska lämnas in. Erfarenheterna från tidigare vapenamnestier visar att merparten av vapnen lämnas in i slutet av amnestiperioden, och vi kan därför inte instämma i regeringens antagande att en längre period inte skulle ge ett bättre resultat. Det kan nämnas att vapenamnestierna i både Norge och Danmark har pågått under längre tid än i Sverige. Vi ser sammanfattningsvis inte någon avgörande nackdel med en längre amnestiperiod än vad regeringen föreslår. Därför menar vi att amnestiperioden bör pågå under sex månader med start i mars 2013. Som en följdändring bör även lagens giltighetstid förlängas med tre månader. Lagen bör alltså gälla till den 1 december 2014.

2. Försäljning av inlämnade vapen, punkt 2 (SD)

av Richard Jomshof (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 4 § i regeringens förslag till lag om ansvarsfrihet vid vissa vapenbrott med den ändringen att orden ”ska förstöras” byts ut mot ”ska säljas eller förstöras”.

Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ju4 av Lars Isovaara (SD) och

bifaller delvis proposition 2012/13:38 i denna del.

Ställningstagande

Jag välkomnar förslaget om en ny vapenamnesti eftersom det förhoppningsvis kan bidra till att antalet olagliga vapen minskar. Det finns dock utrymme för förbättringar i regeringens förslag.

Utan något egentligt skäl föreslår regeringen att samtliga insamlade vapen ska destrueras, om de inte behövs för militära eller museala ändamål eller för Statens kriminaltekniska laboratoriums verksamhet. Regeringen anför att det skulle kunna uppfattas som ”stötande” att staten tjänar pengar på vapenförsäljning.

Mot detta har Svenska Vapensamlarföreningen i sitt remissvar anfört att de insamlade vapnen i stället borde säljas på auktion. Jag håller med om detta. Det är rimligt att sträva mot att begränsa antalet illegala vapen i samhället, men det finns ingen anledning att motverka att seriösa personer med vapenlicens innehar vapen. En statlig vapenförsäljning på dessa premisser kan inte heller anses vara ”stötande”. Det borde snarare ses som positivt att vapen som tidigare eventuellt har använts för illegal verksamhet i stället kan tjäna ett bättre syfte.

Mot bakgrund av det anförda anser jag att lagen om ansvarsfrihet vid vissa vapenbrott bör ändras, så att det blir möjligt för staten att sälja de vapen som lämnas in. De närmare förutsättningarna för sådan försäljning bör regleras i de föreskrifter som regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar om hanteringen av inlämnade vapen.

3. Skärpta straff för vapenbrott, punkt 5 (S)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S) och Mattias Jonsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:Sk205 av Hillevi Larsson (S) yrkande 1,

2012/13:Ju269 av Billy Gustafsson (S) och

2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 17 och bifaller delvis motionerna

2012/13:Ju209 av Kent Ekeröth (SD) yrkandena 1 och 2,

2012/13:Ju222 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 3 och

2012/13:Ju249 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 18.

Ställningstagande

Den organiserade brottslighetens utbredning och tillgången till illegala vapen utgör ett konkret hot mot medborgarnas trygghet och skadar tilltron till rättsväsendet. Under de senaste åren har det förekommit flera kriminella uppgörelser med skjutvapen och dödlig utgång. Enligt en rapport från Brottsförebyggande rådet har det dödliga våldet som kan hänföras till kriminella konflikter ökat med drygt 50 procent sedan 1990-talet.

Alliansregeringen har inte tagit den beskrivna utvecklingen på tillräckligt stort allvar. Till följd av regeringens passivitet och otydlighet har behovet av en skärpt vapenlagstiftning inte utretts i rätt tid och på rätt sätt. Det behövs en fokusförändring i svensk vapenlagstiftning, från kontroll av legala vapen till bekämpning av illegala vapen. Den nuvarande straffskalan för grovt vapenbrott är orimligt låg med hänsyn till hur vapen används hos organiserade kriminella grupperingar. Vi anser att minimistraffet för grovt vapenbrott ska höjas från sex månader till ett år. Regeringen måste påskynda det arbete som pågår för att skärpa straffsatserna i vapenlagen.

4. Skärpta straff för vapenbrott, punkt 5 (MP)

av Agneta Börjesson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ju249 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 18 och

bifaller delvis motionerna

2012/13:Sk205 av Hillevi Larsson (S) yrkande 1,

2012/13:Ju209 av Kent Ekeröth (SD) yrkandena 1 och 2,

2012/13:Ju222 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 3,

2012/13:Ju269 av Billy Gustafsson (S) och

2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 17.

Ställningstagande

För vissa brott finns det såväl vetenskaplig som praktisk erfarenhet av att straffskärpningar får effekt och leder till minskad brottslighet. Detta har varit särskilt tydligt i den framgångsrika kampen mot brottslighet i New York, där man fokuserat på att skapa trygga gatu- och bostadsmiljöer, bl.a. genom att få bort vapnen. Ett väl utvecklat samarbete med socialtjänsten är en förutsättning för detta.

Jag välkomnar regeringens översyn av vapenbrottslagstiftningen i syfte att skärpa påföljderna. Mer måste dock göras. Påföljderna för smuggling av vapen och ammunition borde skärpas, och olovlig vapeninförsel borde automatiskt rubriceras som grovt smuglingsbrott med minst två års fängelse. Vidare borde påföljderna för vapenbrott skärpas rent allmänt, och upprepade vapenbrott borde leda till avsevärt strängare straff än i dag.

5. Skärpta straff för vapenbrott, punkt 5 (SD)

av Richard Jomshof (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ju209 av Kent Ekeröth (SD) yrkandena 1 och 2 samt bifaller delvis motionerna

2012/13:Sk205 av Hillevi Larsson (S) yrkande 1,

2012/13:Ju222 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 3,

2012/13:Ju249 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 18,

2012/13:Ju269 av Billy Gustafsson (S) och

2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 17.

Ställningstagande

Enligt Rikspolisstyrelsen är användningen av enhands- och helautomatiska vapen i kriminella sammanhang ett stort och växande problem. Andelen våldsbrott med dödlig utgång då skjutvapen använts har ökat, och man menar att mord och väpnade uppgörelser i kriminella miljöer på senare tid har kommit att utgöra ett sådant problem att situationen kan betecknas som akut. Rikspolisstyrelsen har därför förordat att minimistraffet för grovt vapenbrott ska höjas till fängelse i två år. För brott som avser enhandsvapen eller helautomatiska vapen har man förordat höjt maxstraff till fängelse i sex år. Regeringen måste redan nu vidta konkreta åtgärder för att ta itu med situationen som Rikspolisstyrelsen betecknar som akut.

Denna situation har tyvärr redan blivit en olycklig del av vardagen för invånare i t.ex. Malmö. Jag vill därför att straffskalan för grovt vapenbrott höjs till fängelse i lägst två år och högst sex år.

6. Skärpta straff för vapenbrott, punkt 5 (V)

av Lena Olsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ju222 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 3 och bifaller delvis motionerna

2012/13:Sk205 av Hillevi Larsson (S) yrkande 1,

2012/13:Ju209 av Kent Ekeröth (SD) yrkandena 1 och 2,

2012/13:Ju249 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 18,

2012/13:Ju269 av Billy Gustafsson (S) och

2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 17.

Ställningstagande

Användningen av enhandsvapen och helautomatiska vapen i kriminella sammanhang är ett stort och växande problem, och situationen är akut. Enligt Rikspolisstyrelsen bör minimistrafvet för grovt vapenbrott höjas från fängelse i sex månader till fängelse i två år. Jag delar den bedömningen.

Detta förslag är inte ett svar på huvudfrågan, dvs. frågan om varför organiserad brottslighet breder ut sig. Det är de sociala och ekonomiska orättvisorna som är grogrunden för rekrytering till kriminella gäng, och detta måste även motarbetas på helt andra sätt. En höjning av minimistrafvet för grova vapenbrott skulle emellertid ge polisen bättre möjligheter att bekämpa vapenbrott, och det totala antalet illegala vapen skulle sannolikt minska.

Regeringen bör skyndsamt återkomma med en förnyad översyn av straffskalorna för vapenbrott. Samtidigt bör även straffen för smuggling av vapen och ammunition skärpas.

7. Definition av olika slags vapen, punkt 6 (V)

av Lena Olsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ju222 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Polisens tillståndsgivning när det gäller vapen är en grannliga uppgift. Jag anser att gällande regelverk i dag inte är tillräckligt tydligt i fråga om definitionen av olika slags vapen. Polisens licensgivning skulle underlättas om det fanns tydliga definitioner av målskyttevapen, jaktvapen och militära vapen. Regeringen bör skyndsamt tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram förslag till sådana definitioner.

8. Vapenklassa laserpekare, punkt 7 (SD)

av Richard Jomshof (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ju211 av Kent Ekeröth (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Vissa lasrar är mycket starka och kan ge bestående syn- och brännskador vid felaktig användning. På senare år har man allt oftare kunnat läsa om hur s.k. laserpekare har använts för att skada. Några sekunders exponering kan räcka för att ge bestående ögonskador i form av nedsatt syn, ljuskänslighet och grå starr. Det förekommer ofta att ungdomsgång riktar farliga laserpekare mot poliser, väktare, piloter, busschaufförer och räddningstjänst. Att skada någons syn eller orsaka en trafikolycka genom att skjuta med laser är givetvis mycket allvarligt.

Den gällande regleringen för laserpekare i Sverige är uppenbarligen inte tillräcklig, och problemet är så utbrett att det är dags att vidta ytterligare åtgärder. Jag anser därför att laserpekare i fickformat med sådan effekt att de kan skada människor ska klassas som vapen. På så sätt kommer bl.a. införsel, försäljning och innehav av dessa farliga lasrar att försvåras avsevärt, och missbruket kommer förhoppningsvis också att minska drastiskt på längre sikt.

9. Tillståndsgivning till vapeninnehav av lokal polismyndighet, punkt 10 (V)

av Lena Olsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ju222 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Polisens tillståndsgivning när det gäller vapeninnehav bör skötas på lokal nivå. Den lokala myndigheten har såväl lokalkännedom som personkännedom. Detta kan även vara avgörande för ett snabbt agerande vid misstanke om vapenbrott.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2012/13:38 En ny tidsbegränsad vapenamnesti:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ansvarsfrihet vid vissa vapenbrott.

Följdmotionerna

2012/13:Ju3 av Morgan Johansson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vapenamnestin ska gälla i sex månader.

2012/13:Ju4 av Lars Isovaara (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att försäljning av vapen som lämnas in under amnestin bör tillåtas.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:Sk205 av Hillevi Larsson (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av skärpt vapenlag.

2012/13:Ju209 av Kent Ekeröth (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffskalan för grovt vapenbrott ska skärpas från fängelse i lägst sex månader till fängelse i lägst två år.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffskalan för grovt vapenbrott ska skärpas från fängelse i högst fyra år till fängelse i högst sex år.

2012/13:Ju211 av Kent Ekeröth (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vapenklassa lättburna lasrar som har sådan effekt att de kan användas för att skada människor.

2012/13:Ju222 av Lena Olsson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för definition av mål-skyttevapen, jaktvapen och militära vapen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att licensgivning ska skötas av den lokala polismyndigheten.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av straffskalorna för vapenbrott.

2012/13:Ju249 av Maria Ferm m.fl. (MP):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpta påföljder för vapenbrott.

2012/13:Ju269 av Billy Gustafsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om straffskärpning för grovt vapenbrott.

2012/13:Ju280 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att minska handläggningstiderna för vapenlicens till max en vecka om inga oklarheter finns.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjlighet för erfarna jägare som inte har anmärkningar att kunna utöka sin vapengarderob till upp till tio vapen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att avskaffa kravet på införseltillstånd för kortare besök, understigande tre månaders tid, där syftet med införseln av vapnet är jakt och/eller deltagande i skytteverksamhet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten till en översyn av Väs (centrala vapenregistret) så att polisens uppgifter stämmer och inte drabbar skötsamma vapenägare.

2012/13:Ju303 av Anders Åkesson och Solveig Zander (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över svensk vapenlagstiftning bl.a. i syfte att möjliggöra en rationell och säker förvaring av jaktvapen.

2012/13:Ju328 av Bengt-Anders Johansson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över vapenlagstiftningen med fokus på illegala vapen.

2012/13:Ju345 av Allan Widman (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpta regler för effektbegränsade vapen.

2012/13:Ju346 av Johan Hedén och Erik A Eriksson (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regelverket kring införsel av jaktvapen för jaktresor till Sverige bör ses över för att göra det enklare för jägare från andra länder att kunna jaga i Sverige.

2012/13:Ju362 av Andreas Norlén (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att se över behovet av att inrikta arbetet mot vapenrelaterad brottslighet på att bekämpa införsel, innehav, försäljning och användning av illegala vapen.

2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa minimistrafik för grovt vapenbrott från sex månader till ett år.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vapenamnesti.

2012/13:Ju401 av Cecilia Widegren (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att korta handläggningstiden av vapenlicenser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att polismyndigheten bör se över det administrativa arbetet vid hanteringen av vapenlicenser.

2012/13:Ju404 av Mats Pertoft (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att märka soft airguns.

2012/13:Ju405 av Åsa Coenraads (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att tillåtas förvara ammunition i annan kaliber än den man har vapenlicens för.

2012/13:Ju406 av Mikael Jansson (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om revidering av kommittédirektiv 2012:9.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ansvarsfrihet vid vissa vapenbrott

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Den som innehar ett skjutvapen eller ammunition utan att ha rätt till det ska inte dömas till ansvar för detta enligt 9 kap. 1 § eller 2 § första stycket i vapenlagen (1996:67), om han eller hon frivilligt lämnar in eller låter lämna in vapnet eller ammunitionen till en polismyndighet under tiden mars–maj 2013.

Det som sägs om skjutvapen i denna lag gäller även sådana föremål som anges i 1 kap. 3 § vapenlagen.

2 § Den som lämnar in eller låter lämna in skjutvapen eller ammunition enligt 1 § har rätt att vara anonym.

3 § Skjutvapen och ammunition som har lämnats in enligt 1 § tillfaller staten.

Första stycket gäller inte om egendomen har lämnats in utan ägarens samtycke och ägaren gör anspråk på egendomen. Om egendomens ägare är känd, ska ett sådant anspråk göras inom en månad från det att ägaren fick del av en underrättelse från polismyndigheten om att egendomen lämnats in till myndigheten. Om ägaren inte är känd, ska anspråket göras inom tre månader från det att egendomen lämnades in.

4 § Skjutvapen och ammunition som har tillfallit staten enligt 3 § ska förstöras, om egendomen inte behövs för musealt eller militärt ändamål eller för Statens kriminaltekniska laboratoriums verksamhet.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om hanteringen av skjutvapen och ammunition som har lämnats in enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2013 och gäller till den 1 september 2014.